

Sözcük Türleri — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 10 soru

Bir cümlede sözcüklerin görevini belirlemek için yalnızca sözlük anlamına bakmak yeterli değildir. Örneğin “hızlı tren” sözünde bir sözcük adı nitelerken “tren hızlı ilerledi” sözünde aynı sözcük eylemin gerçekleşme biçimini belirtir. “Bu tren bugün geldi.” cümlesinde ise bir sözcük, daha önce adı geçen varlığın yerine kullanılmıştır.

1. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir sözcüğün türü, cümlede üstlendiği göreve göre değişebilir.
- B) Bir sözcüğün türü, bütün cümlelerde aynı görevle sınırlıdır.
- C) Adı niteleyen sözcükler her zaman eylemin gerçekleşme biçimini bildirir.
- D) Bir varlığın yerine kullanılan sözcükler yalnızca zaman anlamı taşır.
- E) Sözlük anlamı, sözcüklerin cümledeki görevini belirlemek için tek başına yeterlidir.

2. “Bu dosyayı sen değil, ben düzenledim.” cümlesinde altı çizili sözcük yerine bir ad getirilebildiğine göre bu sözcükle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bir adın yerini tutmaktadır.
- B) Bir adı nitelemektedir.
- C) Bir eylemin zamanını bildirmektedir.
- D) Sözcükler arasında ilişki kurmaktadır.
- E) Bir duyguyu doğrudan yansıtmaktadır.

Bir anlatımda adlar, çevremizdeki varlıkları ve zihnimizdeki kavramları adlandırır. Bu adların önüne gelen bazı sözcükler onların niteliğini ya da sayısını belirginleştirir. Böylece okuyucu, sözü edilen varlığı yalnızca adıyla değil, onu açıklayan özellikleriyle birlikte düşünür.

3. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Adları açıklayan sözcükler, anlatımdaki varlıkların daha belirgin algılanmasını sağlayabilir.
- B) Adlar, yalnızca gözle görülebilen nesneleri karşılamak için kullanılır.
- C) Bir adı belirginleştiren her sözcük, o adın yerine geçer.
- D) Varlıkları açıklayan sözcükler, anlatımda bağımsız cümleler kurar.
- E) Bir varlığın özelliğini bildiren sözcükler bütün kavramları adlandırır.

4. “Çocuk, soruyu dikkatle okudu ve hemen yanıtladı.” cümlesinden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cümlede iki eylemin gerçekleşme biçimi belirtilmiştir.
- B) Cümledeki bütün sözcükler ad görevinde kullanılmıştır.
- C) Cümlede bir adın yerine geçen sözcük bulunmaktadır.
- D) Cümlede sözcükler arasında tek başına anlam taşıyan bir ilişki sözcüğü vardır.
- E) Cümlede duyguyu yansıtan bir ünlem kullanılmıştır.

Sözcükleri türlerine ayırırken onların cümledeki görevlerini dikkate almak gerekir. Bir sözcük adı niteleyebilir, bir eylemin gerçekleşme biçimini gösterebilir ya da bir adın yerini tutabilir. --- Bu nedenle aynı sözcüğün farklı cümlelerde farklı görevler üstlenebileceği unutulmamalıdır.

5. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu görev ayrımları, sözcükleri yalnızca uzunluklarına göre sınıflandırmayı gerektirir.
- B) Bu görevler, sözcüğün anlamından çok cümledeki kullanımını incelemeyi gerekli kılar.
- C) Bu nedenle bütün sözcükler cümle içinde aynı türü korur.
- D) Bunun sonucunda yalnızca eylem bildiren sözcükler önem kazanır.
- E) Bu açıklama, sözcüklerin cümle içindeki görevlerini birbirinden ayırmayı gereksiz kılar.

Edatlar, tek başlarına kullanıldıklarında belirgin bir anlam vermekten çok sözcükler arasında bağ kurar. Bu nedenle bir cümledeki görevleri, birlikte kullanıldıkları sözcüklerle ilişkileri incelenerek anlaşılır. Bağlaçlar da sözcükler veya cümleler arasında bağlantı kurar; ancak temel görevleri bağımsız öğeleri birbirine bağlamaktır.

6. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Edatların görevi, içinde bulundukları ilişkiden bağımsız olarak belirlenir.
- B) Bağlaçlar, sözcükler ve cümleler arasında bağlantı kurabilir.
- C) Edatlar, her kullanıldıklarında tek başına tam bir anlam taşır.
- D) Bağlaçların temel görevi, sözcükleri nitelemektir.
- E) Edatlarla bağlaçlar, görev bakımından hiçbir ortak özellik taşımaz.

Bir sözcüğün eylem bildirmesi, onun cümledeki diğer sözcüklerden bağımsız olduğu anlamına gelmez. Eylemler bir işi, oluşu veya hareketi karşılar; bazı sözcükler ise bu eylemlerin nasıl, ne zaman ya da ne ölçüde gerçekleştiğini açıklar. Bu açıklayıcı görev, eylemin anlamını daha ayrıntılı hâle getirir.

7. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Eylemler, iş veya hareket bildiren sözcüklerdir.
- B) Bazı sözcükler, eylemin gerçekleşme biçimini açıklayabilir.
- C) Eylemin niteliğini belirten sözcükler anlatımı ayrıntılandırabilir.
- D) Eylem bildiren sözcükler, cümledeki diğer sözcüklerle hiçbir ilişki kurmaz.
- E) Bir eylemin zamanı veya ölçüsü bazı sözcüklerle belirtilebilir.

Duyguların doğrudan yansıtıldığı kısa sözler, anlatımın tonunu bir anda değiştirebilir. Sevinme, şaşırma veya acıma bildiren bu tür sözler; adları nitelemek, eylemleri belirtmek ya da sözcükleri bağlamak için kullanılmaz. Bu nedenle görevleri, cümledeki başka öğelerle kurdukları anlam ilişkisinden çok yansıttıkları duyguyla belirlenir.

8. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Duygu bildiren sözler, anlatımın tonunu etkileyebilir.
- B) Bu tür sözler sevinme veya şaşırma gibi duyguları yansıtabilir.
- C) Söz konusu sözcükler, adları niteleme görevini üstlenmez.
- D) Bu sözlerin türü, yansıttıkları duyguyla ilişkilidir.
- E) Bu tür sözler, sözcükler arasında bağlantı kurmanın temel aracıdır.

Türkçe öğrenirken sözcükleri yalnızca anlamlarına bakarak sınıflandırmak, benzer görevleri birbirine karıştırmaya yol açabilir. Örneğin “Sıfatlar isimleri niteler veya belirtir” sözü, bir sözcüğün adla kurduğu ilişkinin önemini gösterir. Buna karşılık “Zamirler ismin yerini tutar” ifadesi, adın cümlede doğrudan kullanılmadığı durumlara dikkat çeker. Bu nedenle sözcük türlerini ayırt ederken sözcüğün cümlede üstlendiği görev birlikte değerlendirilmelidir.

9. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A)** Sözcük türünü belirlemede, sözcüğün cümledeki görevi ve çevresindeki sözcüklerle ilişkisi dikkate alınmalıdır.
- B)** Bir sözcüğün türü, cümledeki görevinden bağımsız olarak yalnızca temel anlamına göre belirlenmelidir.
- C)** Adla birlikte kullanılan her sözcük, aynı işlevi taşıdığı için tek bir tür içinde değerlendirilmelidir.
- D)** Bir sözcüğün adın yerine geçmesi, onun mutlaka adı niteleyen bir görev üstlendiğini gösterir.
- E)** Sözcük türlerini ayırt etmek için sözcüklerin cümledeki görevlerini karşılaştırmaya gerek yoktur.

10. “Sıfatlar isimleri niteler veya belirtir.” cümlesiyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Bir sözcüğün bu türde değerlendirilebilmesi, bir adla niteleme ya da belirtme ilişkisi kurmasına bağlıdır.
- B)** Bir sözcük, cümlede hangi görevde kullanılırsa kullanılsın aynı tür içinde değerlendirilir.
- C)** Bir sözcüğün türünü belirleyen temel ölçüt, tek başına taşıdığı sözlük anlamıdır.
- D)** Bir adla birlikte kullanılan bütün sözcükler, o adı niteleyen aynı görevde bulunur.
- E)** Bir sözcük adın yerine geçtiğinde, onun görevi niteleme ve belirtme olarak değişir.

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. A

5. B

6. B

7. D

8. E

9. A

10. A

Çözümler

1. Parçada aynı sözcüğün farklı cümlelerde adı niteleyebildiği, eylemi belirtebildiği veya bir adın yerini tutabildiği gösterilmiştir. Bu nedenle sözcük türünün cümledeki kullanıma bağlı olduğu sonucu çıkarılır. B seçeneği, parçadaki değişebilirlik düşüncesine aykırıdır.
2. “Ben” sözcüğü, belirli bir kişinin adı kullanılmadan onun yerine geçmektedir. Bu özellik zamirlerin temel işlevidir. B seçeneği sıfatı, D seçeneği edatı, E seçeneği ise ünlemi karşılar; cümledeki sözcük bu görevlerden birini üstlenmemektedir.
3. Parçada adların varlık ve kavramları karşıladığı, bazı sözcüklerin de bu adların niteliğini veya sayısını belirttiği anlatılmıştır. Buradan, açıklayıcı sözcüklerin varlıkların zihinde daha belirginleşmesine katkı sağladığı sonucu çıkar. C seçeneği, niteliği belirtilen adın yerine geçme yanlışına dayanmaktadır.
4. “Dikkatle” ve “hemen” sözcükleri, iki eylemin nasıl veya ne zaman gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu nedenle cümlede iki eylemin niteliğini belirleyen zarf görevi vardır. C, D ve E seçeneklerinde belirtilen görevler cümlede bulunmamaktadır.
5. Önceki cümlelerde sözcüklerin farklı görevleri sıralanmış, sonraki cümlede de aynı sözcüğün farklı görevler üstlenebileceği belirtilmiştir. B seçeneği, bu iki düşünceyi cümledeki kullanımı öne çıkararak birbirine bağlar. C seçeneği ise sonraki cümlenin tersini savunur.
6. Parçanın son cümlesinde bağlaçların sözcükler veya cümleler arasında bağlantı kurduğu açıkça belirtilmiştir. A ve C edatların bağımlı kullanımını tersine çevirmekte, D bağlacın görevini sıfat veya zarf görevleriyle karıştırmakta, E ise iki türün bağlantı kurma ortaklığını yok saymaktadır.
7. Parça, eylemlerin iş, oluş veya hareket bildirdiğini; bazı sözcüklerin de eylemin nasıl, ne zaman ve ne ölçüde gerçekleştiğini açıkladığını belirtmektedir. Bu nedenle eylem bildiren sözcüklerin diğer sözcüklerle hiçbir ilişki kurmadığı söylenemez. D seçeneği parçadaki açıklamayla açıkça çelişmektedir.
8. Parçada duygu bildiren sözlerin anlatım tonunu etkilediği, çeşitli duyguları yansıttığı ve adları niteleme ya da sözcükleri bağlama görevinde bulunmadığı anlatılmıştır. Bu nedenle onların sözcükler arasında bağlantı kurmanın temel aracı olduğu söylenemez. E seçeneği bağlaçların görevini bu sözlere yüklemektedir.
9. Parça, sözcük türlerinin belirlenmesinde sözcüğün cümledeki işlevinin ve başka sözcüklerle ilişkisinin önemini vurgulamaktadır. B, C ve E bu ölçütü reddettiği; D ise adın yerine geçme ile adı nitelemeyi karıştırdığı için yanlıştır.
10. Cümle, söz konusu sözcüklerin adlarla niteleme veya belirtme ilişkisi kurduğunu anlatmaktadır. B ve C görev ilişkisini göz ardı eder; D bütün sözcükleri aynı işlevde kabul eder; E ise adın yerine geçme görevini niteleme ve belirtmeyle karıştırır.